

רימו את בן-גוריון

שום מאורע בהיסטוריה הקרובה לא כוסה במסך כה סמיך של שקרים, כמו מיבצע סואיסימיני. מזה חמש שנים נאלצו כל הי נוגעים בדבר — בריטים, צרפתים וישראליים — לערום ערימות של כזבים כדי למשי מש את שורשי המיבצע, את שיקולי תיכוננו, את פרטי ביצועו — ואת כשלונו הסופי המביש. תוך כדי כך נאלץ כל אחד מן המדינאים האחראים לסתור לא רק את דברי רעהו, אלא גם את דבריו של עצמו.

השבוע הופיע בלונדון ספר סנסציוני, העומד לשנות את יחס דעת-הקהל הנאורה בארצות רבות לגבי מיבצע בישימוז זה. "הדרך לסואי", מאת ארסקין צ'ילדרס,

הוא מלאכת-מחשבת של עבודת-מודיעין שיטתית. המחבר לא הזדקק לאינפורמציה סודית, אלא עבר על מיליוני המלים שנכתיבו ונאמרו על המיבצע, לפניו, בעת הי מיבצע ואחריו, החל בדברי בן-גוריון בכניסתו וכלה בזכרונות של אנתוני אידן. תוך השוואת הדברים, בדיוקתם וניתוחם, הגיע לכלל מסקנות הגיוניות, הנראות כמעט כמוכנות מאליהן. הוא אימת אותן בשיחות פרטיות רבות עם גיבורי העלילה. צ'ילדרס, בנו של שר בממשלה האירית ונכדו של לוחם-שיחורור אירי שהוצא להורג, הוא אחד העתונאים המוכבדים ביותר בלונדון. הוא התנגד בחריפות למיבצע סיני, והפך מאז לאוהד מושבע של גמאל

עבד אל-נאצר. עמדתו הביקורתית לגבי המדיניות הרשמית של ממשלת ישראל הנחילה לו את איבת כל הדוכרים הציוניים. אולם בספר זה לא פטה צ'ילדרס מן המתכונת המועלה ביותר של חקירה אובייקטיבית מדוקדקת.

"העולם הזה" מפרסם להלן תמצית של כמה מן המסקנות של צ'ילדרס, תוך השוואת חומרי-הראיות המסופקות שנאספו עדידיו תוך ציון המקורות, בכל מקרה ומקרה. התמצית בעמודים האלה מובילה עד לשעת ההתקפה הישראלית ולפירסום האולטימטום טוב הבריטי-צרפתי. בשבוע הבא יפרסם "העולם הזה" את תמצית הפרקים הרגום בצד הצבאי של המיבצע.

מצרים, תגיע עד לתעלה. כריטינה וצרפת יגישו לשני הצדדים אולטימטום שידרוש מהם לסגת משני עברי התעלה, כדי לשמור על נתיבי-המים. מצרים תסרב — ואז תוטל עלידי פלישה בריטית-צרפתית. מובן שלא היה שום קשר בין רעיון חדש זה לבין כל הטענות הבריטיות והצרפתיות עד אז.

על ההתקפה הישראלית הוחלט בעת ביקורו הסודי של בן-גוריון בפאריס, אשר גי מולה הודה בו בגלוי כעבור שלוש שנים, מבלי לנקוב בתאריך. (גם צ'ילדרס אינו יודע מתי בדיוק נערך ביקור זה). מולה הבטיח לבן-גוריון כמויות גדולות של נשק, והמשלוח התחיל מיד. אולם מולה לא גילה לבן-גוריון את תוכנית ההתערבות הבריטית-צרפתית. באמצע ספטמבר כבר היתה הפעולה הבריטית-צרפתית מוכנה מבחינה צבאית. כ-100 אלף חיילים, יחד עם צי אוויר של אוניות ומסוסים, היו במצב-הכין בקפריסין, במאלטה ובים התיכון. אותו זמן התקייף צה"ל תכופות את עמדות המצרים. ואמנם, עבד אל-נאצר התפתה אך למעשה כדי להסיח את הדעת ולהרדים את המצרים. וכך פני התקפה בריטית-צרפתית אפשרית, להחזיר 30 אלף חיילים מסיני למצרים, כדי לקדם פני התקפה בריטית-צרפתית אפשרית, אף שלא האמינו בה. בגבול ישראל נשארו רק 30 אלף חיילים מצריים.

ב-16 באוקטובר באו אידן ושר-החוקן שלו לפאריס, ונודעו במשך חמש שעות עם ראש-הממשלה ושר-החוקן הצרפתיים. הסודיות היתה מאוד בלתי-ירגילה. שום אדם לא נוכח בישיבה — לא מתרגמים, לא עוררים ולא מזכירים. בישיבה זו הוחלט סופית על פרטי המיבצע, ועל העיתוי המדויק.

העיתוי היה בעל חשיבות מכרעת. הוא נקבע לשבוע האחרון של הבחירות לנשיאות ארצות-הברית, מתוך הנחה שאז יהיה הנשיא איזנהואר עסוק, ושאו יחשוש שבעתיים מפני מיליוני הבוחרים היהודיים בארצות-הברית.

אמתלה שתשכנע את דעת-הקהל בעולם, ושחזק את הרושם שכל אחד מן השותפים היה מעוניין לעורר בנפרד. באותו זמן היה תלוי ועומד המשאומתן להענקת הלוואה אמריקאית-בריטית למצרים לשם הקמת הסכר הגבוה באסואן. כל אחת מארבע הממשלות החלה להפעיל לחץ על הממשלה האמריקאית, הקונגרס ודעת-הקהל, כדי למנוע הלוואה זו. הם רצו שהדחייה תהיה דרמאטית ומעליבה ככל האפשר — כדי להכריח את השליט המצרי להגיב בצורה נחמדות, שתספק את האמתלה המבוקשת. לפחות גורי סעידי ידע מראש מה תהיה התגובה הצפויה של עבד אל-נאצר.

דאלס לא היה שותף למוזימה זו. אולם הוא שוכנע כי כדאי להנחית מכה לעבד אל-נאצר, כדי ללמד אותו לקח ולהוכיח לו שהוא תלוי במערב. אידן שוכנע אותו כי עבד אל-נאצר אינו מסוגל להגיב בצורה מסוכנת. כך נשמנה לשליט המצרי מלכות מחוכמת — והוא נתפס בה. הוא הכריז על הלאמת חברת-התעלה.

מאותו רגע החל מסע-תעמולה מתוכנן היטב נגד מצרים. העולם שוכנע כי השליט המצרי, הלאים את התעלה, וכי מעתה צפויה סכנה לשייט הבינלאומי. אך למעשה לא יכלה מצרים להלאים את התעלה — כי היא היתה מצרית. מזה שנים שלטה מצרים על התעלה שלטון מוחלט, מנעה את המעבר בעד אוניות ישראליות, ועשתה בה כאחת נפש. לא חל שום שינוי במצב. הלאמת חברת-התעלה היתה פעולה כלכלית גרידא, נגד הברה שהיתה ממילא רשומה במצרים.

אולם התעמולה הבריטית-צרפתית-ישראלית הצליחה לתאר את עבד אל-נאצר כהיטלר שני, המקים אימפריה פאשיסטית אדירה. תעמולה זו היתה יעילה ביותר, ודעת-הקהל במערב שוכנעה כי אכן יש לחסל את "הרוזן המצרי" בעוד מועד.

● התוכנית המקורית

1. **התוכנית המקורית היתה, איפוא, כלהלן:**
 - 2 בנובמבר, יום ו': יום-השבת המוסלמי, סוף-השבוע הקדחתני האחרון של הבחירות בארצות-הברית. ישראל תתקוף עם שחר ותמשיך לבדה במיבצע הצבאי, עד —
 - 5 בנובמבר: הקרבות יתקרבו לתעלה, ויטכנו את המעבר החופשי בה. אז יתפרסם האולטימטום האנגלו-צרפתי, שיתבע משני הצדדים להיסוג למרחק של 15 קילומטרים משני עברי התעלה, ולהסכים לכיבוש התעלה עצמה בידי צבאות בריטניה וצרפת. איזנהואר יהיה חסראוניים, מצרים תדחה את האולטימטום.
 - 6 בנובמבר: יום-הבחירות בארצות-הברית. האולטימטום יפוג, תתחיל הפצצת מצרים. אסדות-נחיתה יפליגו ממאלטה (שלושה ימים לפורט-סעיד). הצנחנים יצנחו באזור התעלה. בילבול בינלאומי. גורי סעידי יפלוש לירדן כביכול, כדי להגן עליה מפני ישראל.
 - 7 בנובמבר: אידן ומולה יעמידו פנים כאילו הם פועלים להפריד בין הגיציים. האו"ם יתכנס, אך לא יהיה בו רוב למתנגדי הפלישה.
 - 10 בנובמבר: פלישה שלמה. עבד אל-נאצר יפול עד אז, או ילקח שבי על-ידי עוצבת מחץ שתכבוש את קאהיר. עובדה מוגמרת.
- היתה זאת תוכנית מחוכמת מאד. היא הבטיחה את האינטרסים של כל הצדדים. לישראל ניתנה שהות מספקת כדי לנחול נצחון לבדה, ללא כתם של שיתוף פעולה עם המערב. המערב יכול היה להתערב, מבלי שיחשד בשיתוף פעולה עם ישראל. ישראל היתה זוכה לגבול חדש על גדות-התעלה — ואזור בינלאומי היה חוצץ לנצח בינה לבין (השטח בעמוד 10)

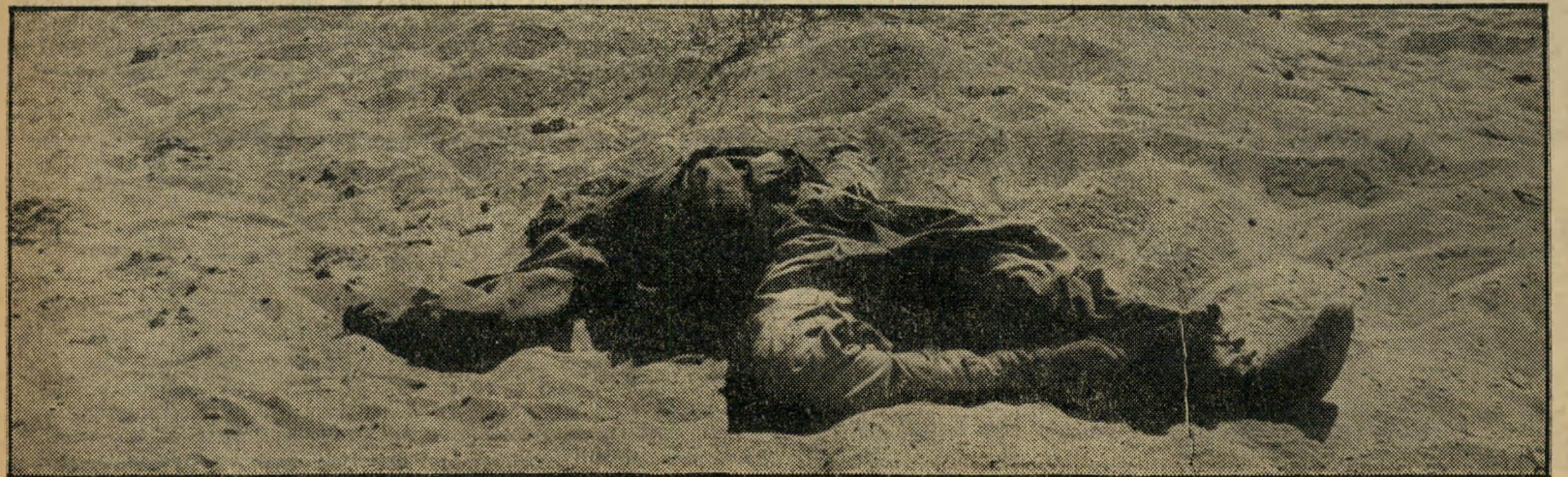
● החיפוש אחר אמתלה

כל זאת נתגלה מכשול חמור, בדמותו של ג'ון פוסטר דאלס. שר-החוקן האמריקאי התנגד לכל הרפתקה צבאית, מתוך שיקול שהדבר יזיק למערב בכל רחבי אפריקאסיה. תחילה ניסו הבריטים והצרפתים לחבל בפעולת התעלה על-ידי הוצאת הנגטיים. כשהוכיח השליט המצרי כי הוא מסוגל להפעיל את התעלה לברו ביטולות רבה, ואף להשיג שיאים חדשים במעבר אוניות, ביקשו אידן וגי מולה (ראש ממשלת צרפת) ליצור אמתלה חדשה להתקפה על-ידי שיגור אוניות-מיכחן, שתסרב לקבל נחט מצרי ולשלם את דמי-המעבר למצריים. היה ברור שלאוניה זו לא יינתן מעבר בתעלה, ואז יהיה צידוק להתקפה צבאית. תוכנית זו הוכשלה שוב על-ידי דאלס.

בינתיים נבהל עבד אל-נאצר מן התגובה הבלתי-צפויה שעוררה ההלאמה. הוא מיהר להציע הצעות לתיפעול התעלה, שסיפקו למעשה את כל דרישות המערב. אך אידן הודיע שהצעות אלה, אינן יכולות להתקבל.

בינתיים המציא אידן תירוץ חדש. הוא הציע לאו"ם החלטה שתחייב את עבד אל-נאצר לתת "מעבר חופשי לאוניות כל המדינות". כך, בפעם הראשונה, הפך אידן מגן על זכות השייט של ישראל — שהוא עצמו התעלם ממנה גם כאשר חיילים בריטיים שלטו בתעלה. מצרים סירבה לקבל החלטה זו, ובריית-המועצות הטילה עליה ויטו — כפי שאידן ציפה מראש.

בכל זאת היתה חסרה האמתלה המשכנעת, בגלל עמדתם העקשנית של האמריקאים. ואז בא גי-מולה ללונדון והציע לאידן הצעה גאונית ותדשה לגמרי: ישראל תתקוף את



הרוג מצרי במידבר סיני - ארבע דרכים, מארבע מדינות, הובילו אל מיבצע שנכשל לחלוטין עוד לפני שצה"ל נע